

De kleine Suske en Wiske-bibliotheek

Meer dan 240 verhalen, 65 jaar in de krant, 4 opeenvolgende auteurs of auteurteams. Vooral de indrukwekkende staat van dienst van de strip *Suske en Wiske* zelf spreekt tot de verbeelding. In vergelijking met bijvoorbeeld *Kuifje* valt de bibliotheek óver Suske en Wiske – en hun geestelijke vader – nogal licht uit. Een selectie voor nieuwsgierigen met doorzettingsvermogen. — door Gert Meesters

Vooral sinds het overlijden van Willy Vandersteen in 1990 is er naar Vlaamse normen wel een en ander geschreven, maar een groot deel daarvan bleef min of meer onzichtbaar. Ofwel omdat het nooit werd uitgegeven, zoals Pascal

Lefèvres proefschrift over de Suske en Wiske van Vandersteen zelf. Ofwel omdat dieper gravende teksten netjes verstopt bleven in confidentiële tijdschriften voor verzamelaars en andere obsessieve Sus en Wisfanaten, zoals *De Vandersteen Collectie*, *De Sterrenplukkers*, *Versus* en andere Brabant

Strip Magazines.

De volgende boeken zorgen samen toch voor een verrijkende begeleiding bij uw geliefkoosde Suske en Wiske, maar om alle titels in uw persoonlijke bibliotheek te krijgen zullen moed, volharding, het internet en goede antiquariaten nodig zijn.

Het leven

Enkele jaren voordat hij veroordeeld werd voor het clandestien publiceren van luxe-edities van Vandersteenboeken uit de kluisen van Standaard Uitgeverij en daardoor uit de gratie viel bij de erven en de uitgeverij van zijn idool, schreef Vandersteenexpert Peter Van Hooydonck *De Bruegel van het beeldverhaal*, de allereerste complete biografie van Willy Vandersteen.

De term biografie heeft Van Hooydonck wel een beetje anders ingevuld dan een lezer die op zoek gaat naar de man achter *Suske en Wiske* zou verwachten. Van de levensloop van Vandersteen bedient Van Hooydonck zich wel als rode draad voor dit boek, maar hij beperkt zich grotendeels tot de gebeurtenissen die het oeuvre van Vandersteen hebben laten ontstaan, want dat is zijn eerste interesse. Hoe Vandersteen zich voelde of wat hem dreef, wordt maar mondjesmaat duidelijk.

Vandersteen zelf was uiteraard al overleden, wat het onmogelijk maakte om hem over moeilijke periodes in zijn leven aan de tand te voelen, maar er is vooral nog een andere reden voor Van Hooydoncks afstandelijke portret. Enkele jaren na de dood van de meester was geen enkele betrokkene – uitgeverij, auteur, erven – klaar voor een eerlijk, menselijk portret van levensgenieter Vandersteen. *De Bruegel van het beeldverhaal* verwordt daardoor bij momenten tot een zakelijke hagiografie, waarin Vandersteens leven wordt gekneed tot een klassiek verhaal van een volksjongen uit de Antwerpse Seefhoek die door zijn creativiteit en ondernemingsgeest opklom tot een rijke bedrijfsleider met een verhalenimperium. Zo blijft Van Hooydonck opvallend stil over de Tweede Wereldoorlog, waar Vandersteen net zoals Hergé een hele schare foute vrienden aan overhield of over de uitbundige weke- ▶

BOEKEN OVER VANDERSTEEN

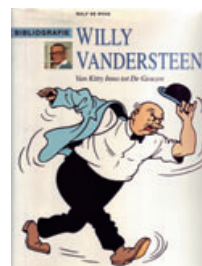
▶ lijkse uitstappen waarmee Vandersteen zijn gigantische werklust in de rest van de week placht te compenseren.

Dat belet niet dat deze biografie een vrij compleet overzicht van de ontstaansgeschiedenis van Vandersteens werk presenteert. De illustraties en foto's zijn zoals dat hoort rijk en soms exclusief en veel vroege medewerkers van Vandersteen stelde Van Hooydonck voor het eerst voor aan een breder publiek.

Peter Van Hooydonck, Willy Vandersteen. De Bruegel van het beeldverhaal. Biografie, Standaard Uitgeverij, 288 blz., 1994.

Het werk

Van 'Kitty Inno' tot 'De geuzen', Rolf De Rycks bibliografie, is voor *Suske en Wiske*-specialisten en-verzamelaars wellicht nog belangrijker dan Van Hooydoncks biografie. Zo compleet mogelijk somde De Ryck elke strip en elke tekening op die ooit aan Willy Vandersteen of zijn studio is toegeschreven. Dat levert maar liefst 92 stripseries op en meer dan 1500 lange verhalen (meer dan 900 voor *Bessy* alleen).

Ondanks het hoge aantal series neemt *Suske en Wiske* toch een kwart van de bibliografie in beslag. Daarvoor hoeft De Ryck niet eens elke herdruk op te nemen. Er zijn gewoon zoveel verschillende uitgaves van *Suske en Wiske* geweest – zeker in de eerste dertig jaar – dat het kroonjuweel van Vandersteen vanzelf veel plaats inneemt in zo'n allesomvattende opsomming. Een ongekleurde uitgave, daarna een uitgave in twee kleuren (blauw en rood) en in 1967 pas de full-colouruitgave zoals ze nu nog steeds in de winkel ligt.

Sommige oude verhalen werden voor de ingekleurde versie helemaal hertekend, al is dat volgens de meeste Vandersteenliefhebbers een eufemisme voor 'gruwelijk verminkt'. Van de ongekleurde uitgave en de tweekleurenitgave bestonden ruim tien jaar lang een Vlaamse en een Nederlandse editie naast elkaar, waarin het taalgebruik varieerde volgens de regio van het lezerspubliek. Vanaf 1964, even voor het begin van de ingekleurde uitgaves, bleef er maar één taal meer over: het Algemeen Nederlands. Begint het u nu al te duizelen? Dan moet u er niet aan denken een verzameling van oude *Suske en Wiske*s te beginnen.

Als u alleen de charme van de vroege edities weer wilt opzoeken, is het veel gemakkelijker om de heruitgaves in de reeks *Suske en Wiske klassiek* uit de jaren negentig op te sporen, want die bieden de oorspronkelijke tekeningen en teksten in een prestigieus jasje, zonder de kostprijs van echte antiek. Wie door de opsomming van al die andere uitgaves juist geprikkeld is, is klaar om in *Kerk en Leven* uit 1950 *De gekalibreerde kwibus* uit te knippen en in *De Bond* van 1953 *Het vliegend hart* op te zoeken, om dan over te stappen op merchandising uit de jaren vijftig en zestig.

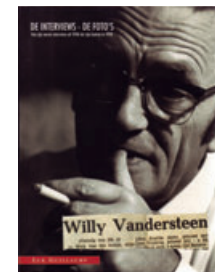
Rolf De Ryck, Willy Vandersteen. Van 'Kitty Inno' tot 'De geuzen'. Bibliografie, Standaard Uitgeverij, 136 blz., 1994.

De interviews

De lacune die de biografie van Van Hooydonck had opengelaten, kon Luk Guillaume voor een deel opvullen. Guillaume, die al enkele prachtige zeefdrukken van Vandersteen had uitgegeven, is bij het wat oudere kleinkunstpubliek ook bekend als Luk 'Hotel Paradiso' Vankessel. Hij verzamelde de belangrijkste interviews die Vandersteen gaf en combineerde ze met zeldzame gerestaureerde foto's tot een prachtig vormgegeven boek dat nooit de aandacht heeft gekregen dat het verdiende.

De selectie en redactie is voorbeeldig: zowel heel vroege als heel late interviews zijn opgenomen, waarbij Guillaume erop lette om te veel herhaling te vermijden. Enkele legendarische interviews spreken vanzelf,

zoals het interview dat *Humo* in 1970 van hem afnam en waar Vandersteen zelf volgens getuigen met bibberende knieën op zat te wachten. Ook staat er een indirecte weerslag in (uit *Dag Allemaal*) van de beroemde

Vandersteenaflevering van *In de hoofdrol*, een emoprogramma op de Nederlandse televisie waarin Mies Bouwman bekende personen met hun familie en vrienden verenigde. Zelfs inter-

views van *Story* of verdwenen vrouwenbladen kregen een plek in dit boek, omdat in zulke interviews meer aandacht uitging naar de persoon Vandersteen.

Vaak geïnterviewde mensen hebben op de meeste vragen standaardantwoorden of gebruiken ontwijkstechnieken om moeilijke vragen zo snel mogelijk onschadelijk te maken. Dat fenomeen valt alleen te omzeilen door andere vragen te stellen. Vandaar het aanzienlijke aandeel van onverwachte bladen en invalshoeken in dit boek, met als hoogtepunt een interview over Vandersteens Kalmthoutse villa.

Af en toe liet Vandersteen zich ondanks zijn reserve tegenover de pers toch verleiden tot persoonlijke ontboezemingen. De interviews na de dood van zijn eerste vrouw neigen zelfs naar het gênante, omdat de hertrouwde Vandersteen in zijn Kalmthoutse villa veel minder dan voordien bezoek krijgt van kinderen en kleinkinderen en last krijgt van eenzaamheid. Hij laat tot op latere leeftijd ook een grote kennis van stripzaken zien, bijvoorbeeld wanneer hij de *Blake en Mortimer* die zijn vriend Bob De Moor naar E.P. Jacobs maakte, in enkele woorden afschiet.

Luk Guillaume, Willy Vandersteen, de interviews – de foto's, Standaard Uitgeverij, 167 blz., 2005.

De Studio

Suske en Wiske is niet lang het werk van Willy Vandersteen alleen geweest. Zijn vrouw was zijn eerste medewerkster in de

jaren veertig. Ze mocht stroken van zijn strips ininkt zetten. Vooral in de periode dat ook wekelijkse *Bessy*- en *Jerom*-verhalen moesten worden getekend voor de Duitse markt, groeide Studio Vandersteen uit tot de grootte van een flinke kmo. Ronald Grossey, die als redacteur bij Standaard Uitgeverij nog een tijd de overblijfselen van Studio Vandersteen onder zijn hoede heeft gehad, maakte jaren nadien met *Kroniek van*

een legende een uitvoerig portret van alle naamloze en minder naamloze medewerkers van Vandersteen. Het is een erg volledige manier om ere te geven aan wie ere toekomt, maar door de talloze interviews die Grossey afnam, krijgt de lezer ook een mooi sfeerbeeld van een legendarische studio in de geschiedenis van de Vlaamse strip.

Suske en Wiske neemt niet zo'n gek grote plaats in het boek in, onder andere omdat Grossey zijn boek laat eindigen met de sterfdatum van Willy Vandersteen. Veel potentieel smeugige verhalen over de opvolging van *Suske en Wiske* blijven daardoor nog grotendeels onverteld in boekvorm, bijvoorbeeld over de tumultueuze laatste jaren van Paul Geerts bij de studio en de incidentrijke passage van Marc Verhaegen aan het roer van *Suske en Wiske*. Ook de lange weg tot een nieuwe studio met Luc Morjaeu en Peter Van Gucht aan het hoofd biedt nog stof voor een vervolgbok.

Grossey verslaat wel prima hoe Paul Geerts vanaf zijn aankomst in de studio in 1967 langzaam opklimt tot de man die *Suske en Wiske* helemaal van de meester mag overnemen in 1972 en hoe daarop in de Studio werd gereageerd. En completisten komen ook te weten wie *Suske en Wiske* al die jaren heeft geletterd, geïnk of ingekleurd. Behalve het portret van de onbekende soldaat achter Vandersteen heeft Grosseys boek nog een grote verdienste: door de commentaren van de medewerkers

wordt Vandersteen een mens van vlees en bloed. Hoewel de nadruk bij de Studio ligt, maakte Grossey via een omweg een biografie van Vandersteen zelf, zoals hij in zijn professionele omgeving werd ervaren.

Ronald Grossey, Studio Vandersteen. Kroniek van een legende, Roularta Books, 454 blz., 2007.

De opvolger

Suske en Wiske werd dan wel bedacht door Willy Vandersteen, zijn opvolger Paul Geerts maakte uiteindelijk meer dan honderd verhalen van de reeks terwijl Vandersteen zelf op een tachtigtal bleef steken. Bovendien maakte Geerts zijn verhalen in de periode dat *Suske en Wiske*, mede dankzij de poppenfilms van Wies Andersen, in Nederland helemaal doorbrak. De oplages van de nieuwe albums haalden volgens de uitgeverij in die tijd 400.000 à 500.000 exemplaren.

De biografie die journalist en schrijver Theo Vaessen van zijn vriend Paul Geerts maakte, is het absolute tegendeel van de Vandersteenbiografie van Peter Van Hooydonck. Vaessen heeft veel aandacht voor de persoonlijkheid en het emotionele leven van Geerts. Hij beschrijft uitvoerig diens idolatrie voor zijn leermeester, zijn overdreven bescheidenheid, maar ook zijn liefdes- en vriendschapsrelaties met hun ups en downs en zelfs zijn hersentumor.

Suske en Wiske komen vooral zijdelings ter sprake, als uit ontmoetingen of uit reizen de materie voor specifieke nieuwe verhalen ontstaat. Vaessens boek is daardoor een portret van een persoon en veel minder van zijn werk. Het past bij Paul Geerts, net zoals Van Hooydoncks biografie waarschijnlijk op Vandersteens goedkeuring had kunnen rekenen. Zo afstan-

delijk als Vandersteen was, zo emotioneel is Geerts.

Vaessen heeft ook duidelijk een geautoriseerde biografie willen schrijven. Hij blijft heel kies over Geerts' pijnlijke vertrek bij de Studio en moeilijke relatie met de erven ('hij had liever in het harnas willen sterven') of over de problematische verhouding met zijn opvolger Marc Verhaegen, die in een vaag kritische passage zelfs niet met naam wordt genoemd. Het boek is absoluut af te raden voor mensen met een allergie voor mouwvegerij, maar je krijgt er wel een strip van Paul Geerts zónder *Suske en Wiske* als extraatje bovenop.

Theo Vaessen, Paul Geerts. 30 jaar peetvader van Suske en Wiske, Standaard Uitgeverij & Van Holkema & Warendorf, 170 blz., 2005.

Het jubileum

Er zijn wel meer feestboeken verschenen, onder andere voor 65 jaar Vandersteen en 60 jaar *Suske en Wiske*, maar het boekje dat Van Hooydonck schreef voor de 50^e verjaardag is ondanks zijn leeftijd nog steeds een prima introductie in de

wereld achter *Suske en Wiske*. De Studio Vandersteen heeft ondertussen wel een grondige remake achter de rug, maar Van Hooydoncks stukjes over thema's in de

verhalen, over inspiratiebronnen en over de hoofdpersonages zijn waarschijnlijk meer dan voldoende voor iemand die een klein beetje meer te weten wil komen over de stripreeks waarmee hij of zij opgegroeid is. En als dit boek onvindbaar blijkt, kan de website suskeenwiske.ophetwww.net wellicht soelaas brengen. Daar is zowel introducerende informatie als voer voor specialisten te vinden. ☒

Peter Van Hooydonck, Suske en Wiske 50 jaar, Standaard Uitgeverij, 128 blz., 1995.